

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.008.06.2022

Pani
Władysława Czajkowska
Dyrektor
Centrum Usług Społecznych w Rawiczu
ul. Generała Grota-Roweckiego 4a
63-900 Rawicz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/007 – Funkcjonowanie Centrów Usług Społecznych w województwie wielkopolskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Centrum Usług Społecznych w Rawiczu ¹ , ul. Generała Grota-Roweckiego 4a, 63-900 Rawicz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Władysława Czajkowska, Dyrektor Centrum ² od 1 kwietnia 2021 r. ³
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja ustawowych i statutowych zadań przez centra usług społecznych
Okres objęty kontrolą	Lata 2020 – 2022 ⁴
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Marek Rozwalka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/183/2022 z 7 listopada 2022 r. (dowód: akta kontroli str. 1, 5, 13-14)

¹ Dalej: CUS albo Centrum.

² Dalej: Dyrektor.

³ Wcześniej od 2 stycznia 2004 r. zatrudniona na stanowisku Dyrektora Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rawiczu (dalej: M-GOPS albo Ośrodek).

⁴ Badaniami kontrolnymi zostały objęte również zdarzenia i dokumenty sprzed tego okresu, które miały związek z przedmiotem kontroli.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Centrum aktywnie realizowano ustawowe i statutowe zadania, związane z zaspokojeniem potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, nie zawsze jednak rzetelnie i w zgodzie z obowiązującymi regulacjami.

Przed powstaniem CUS, zapewniono przeprowadzenie i opracowanie na zlecenie M-GOPS diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Rawicz⁷, stanowiącej podstawę do przyjętego przez Radę Miejską Gminy⁸ w 2021 r. Programu Usług Społecznych⁹. W latach 2021-2022 w Centrum w szerokim zakresie, adresowanym do wszystkich wymagających wsparcia grup odbiorców - mieszkańców Gminy, realizowano usługi społeczne określone w ww. Programie, jak również wykonywane poza nim, świadczone w obszarach określonych w statucie tej jednostki. CUS zaoferowało mieszkańcom oraz podejmowało na ich rzecz także szereg działań wspierających, opartych m.in. o aktywnie funkcjonujący w Gminie wolontariat. Realizacja określonych w PUS usług społecznych, uwzględniała opracowane i wdrożone przez Dyrektora standardy ich jakości.

W CUS sprawnie, w oparciu o szereg kanałów informacyjnych, gromadzono, aktualizowano oraz udostępniano bieżące informacje o realizowanych na obszarze Gminy działaniach, w tym usługach społecznych. Zgodnie z wymogami określonymi w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych¹⁰, Dyrektorka przedstawiła Radzie Miejskiej sprawozdanie z działalności Centrum za 2021 r. Zapewniła również, w ramach struktury organizacyjnej CUS, prawidłową obsadę wskazanych w tej ustawie stanowisk związanych z realizowanymi usługami społecznymi.

Stwierdzono jednak też nieprawidłowości, które dotyczyły: terminowości sporządzenia indywidualnego planu usług społecznych i dokumentowania czynności związanych z przyznawaniem takich usług, braku opracowania dokumentów ujętych w Planie organizowania społeczności lokalnej Gminy i rzetelności sprawozdania z realizacji tego Planu oraz niezgodnego z postanowieniami obowiązującego regulaminu wewnętrznego dokumentowania zbadanych postępowań w przedmiocie udzielonych zamówień publicznych.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dalej: Gmina.

⁸ Dalej: Rada Miejska.

⁹ Dalej także: PUS albo Program.

¹⁰ Dz. U. poz. 1818, dalej: ustawa o CUS albo ustawa.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja zadań przez Centrum Usług Społecznych.

Opis stanu faktycznego

1. Zarządzeniem Nr 418/2020 Burmistrza Gminy¹¹ z 11 lutego 2020 r. powołany został Zespół do spraw opracowania wstępnej koncepcji utworzenia Centrum. W skład Zespołu wszedł m.in. Zastępca Burmistrza, Sekretarz Gminy, Dyrektor Ośrodka, Kierownik Działu Aktywności Lokalnej M-GOPS, jak również Naczelnik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych oraz przedstawiciele Biura Promocji i Komunikacji Społecznej Urzędu Gminy¹². Powołanie ww. zespołu uzasadniono m.in. zamiarem przystąpienia przez Gminę do uczestnictwa w konkursie „Wsparcie tworzenia centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020¹³, ogłoszonym przez Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

(akta kontroli str.1291)

W dniu 26 listopada 2020 r., na podstawie wniosku Burmistrza z 27 sierpnia 2020 r., zawarto z Ministrem Rozwoju i Technologii w Warszawie (Instytucją Pośredniczącą) umowę dofinansowania ze środków POWER projektu „Centrum Usług Społecznych – nowa jakość polityki społecznej w Gminie Rawicz”¹⁴. Wartość dofinansowania określono na kwotę 2 231,5 tys. zł , w tym 1 880,7 tys. zł ze środków europejskich oraz 350,8 tys. zł ze środków dotacji celowej. Przedmiotowe zadanie miało być realizowane w okresie od 1 października 2020 r. do 30 września 2023 r., przy czym beneficjent zobowiązał się do zachowania trwałości projektu – kontynuacji działalności utworzonego CUS – przez minimum 36 miesięcy po zakończeniu jego realizacji.

Realizatorem Projektu, zgodnie z treścią ww. umowy, był M-GOPS, a realizację przedsięwzięcia podzielono na cztery zadania, tj.: wypracowanie i przedstawienie Radzie Programowej Planu Wdrażania CUS (od października 2020 do marca 2021); realizację Planu Wdrażania CUS i świadczenia usług społecznych (marzec 2021 – marzec 2022); aktualizację i realizację Planu Wdrażania CUS i świadczenia usług społecznych (kwiecień 2022 – czerwiec 2023); wypracowanie wniosków z Planu Wdrażania CUS i przedłożenie Radzie Programowej pakietu produktów powstałych w wyniku testowania rozwiązania modelowego (lipiec 2023 – wrzesień 2023).

(akta kontroli str. 168-222, 223-313)

W grudniu 2020 r., w ramach realizacji Projektu opracowano „Raport z diagnozy potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Rawicz”¹⁵. Raport ten określał m.in. kontekst oraz założenia metodologiczne diagnozy, w tym obszary i pytania badawcze, populacje i próby oraz metody i techniki badawcze. Prezentacja wyników badania obejmowała: aktualny poziom i zakres realizacji usług społecznych w Gminie; potrzeby i oczekiwania jej mieszkańców; potencjał podmiotów ekonomii społecznej i innych podmiotów w zakresie tych usług; aktywność społeczną i zaangażowanie mieszkańców; koordynowanie takich usług

¹¹ Dalej: Burmistrz.

¹² Dalej: Urząd.

¹³ Dalej: POWER. Działanie 2. Rozwój Usług świadczonych w środowisku lokalnym.

¹⁴ Dalej: Projekt.

¹⁵ Sporządzony na zlecenie M-GOPS (protokół odbioru raportu z 21 grudnia 2020 r.) przez podmiot zewnętrzny wybrany po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie przedmiotowego zamówienia publicznego (umowa o wykonanie m.in. tego zadania z 30 października 2020 r.). Ww. podmiot sporządził ponadto raport metodologiczny oraz podsumowanie ww. diagnozy.

w Centrum oraz wnioski i rekomendacje. W odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców, główne kierunki usług społecznych koncentrowały się m.in. na spotkaniach międzypokoleniowych dla mieszkańców, organizacji czasu wolnego dla rodzin z dziećmi do lat pięciu oraz dla dzieci i młodzieży, działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, a także spotkań dla mieszkańców terenów wiejskich. We wnioskach diagnozy, w odniesieniu do kluczowych kierunków usług oraz priorytetowych grup odbiorców wskazano m.in., że badania diagnostyczne wykazały, iż zakres usług społecznych w oczekiwaniach i potrzebach mieszkańców wykracza poza dotychczasową skalę działalności M-GOPS oraz grupy ich odbiorców. Wsparciem w ramach usług społecznych powinny w pierwszej kolejności zostać objęte osoby starsze, rodziny z dziećmi do lat pięciu, osoby z niepełnosprawnościami, młodzież, a także opiekunowie osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby z uzależnieniami i ich rodziny, jak również osoby dotknięte i zagrożone przemocą oraz osoby bezrobotne. Do najbardziej istotnych instytucji dla realizacji usług społecznych w Gminie zaliczono M-GOPS wraz ze Środowiskowym Domem Samopomocy, które miały posiadać największą wiedzę o środowisku lokalnym i w największym stopniu kreować politykę społeczną w Gminie. Diagnoza, jak wskazano, pozwoliła na zidentyfikowanie potencjalnych wykonawców programów usług społecznych realizowanych przez CUS i uzyskanie wstępnej deklaracji włączenia się w ich realizację, przy czym M-GOPS wskazano jako lidera we wdrażaniu takich usług.

Przedmiotowa diagnoza zawierała elementy wymagane art. 21 ust. 3 ustawy o CUS.

(akta kontroli str. 334-425)

W dniu 27 stycznia 2021 r. w M-GOPS sporządzono Raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych diagnozy potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie Gminy. Opracowano go m.in. w oparciu o konsultacje polegające na zbieraniu uwag w formie papierowej i elektronicznej a także na spotkaniu on-line dla mieszkańców. Stosownie do wymogów art. 21 ust. 5 ustawy, diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, po ww. konsultacjach, została 1 kwietnia 2021 r. przekazana Burmistrzowi oraz Przewodniczącemu Rady Miejskiej.

(akta kontroli str. 334-538, 1286-1288)

Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXX/338/21 z 27 stycznia 2021 r. utworzono Centrum. CUS powstało poprzez przekształcenie M-GOPS, a mienie Ośrodka stało się mieniem CUS. Wykonanie uchwały powierzono Burmistrzowi, natomiast jej wejście w życie określono na 1 kwietnia 2021 r. Zadaniem CUS były m.in.:

- zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych przekazanych temu podmiotowi do realizacji, w tym określonych w programie usług społecznych;
- prowadzenie rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;
- opracowywanie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;
- realizowanie programu usług społecznych;
- wykonywanie innych niż usługi społeczne zadań przekazanych do realizacji centrum usług społecznych, w tym zadań z zakresu pomocy społecznej w przypadkach przewidzianych przez obowiązujące przepisy prawa;

- podejmowanie działań na rzecz integracji i wspierania rozwoju wspólnoty samorządowej z wykorzystaniem potencjału tej wspólnoty, w tym organizowanie działań samopomocowych, wolontaryjnych i sąsiedzkich stanowiących uzupełnienie usług społecznych;
- opracowywanie standardów jakości usług społecznych określonych w programie usług społecznych, w przypadku braku określenia tych standardów w obowiązujących przepisach, oraz ich wdrażanie;
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych.

Wszyscy pracownicy dotychczas zatrudnieni przez M-GOPS stali się pracownikami CUS, w myśl art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy¹⁶. Utworzenie Centrum nie miało rodzić skutków finansowych, które wymagałyby zmiany budżetu Gminy na 2021 r.

(akta kontroli str. 6-12)

2. Statut CUS, stanowiący załącznik do ww. uchwały Rady Miejskiej Nr XXX/338/21, określał rodzaj i zakres przekazanych tej jednostce do realizacji zadań, w tym usług społecznych oraz organizację tego podmiotu. Celem działania CUS było podejmowanie inicjatyw nastawionych na zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy, w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin w zakresie usług społecznych, oraz zwiększenie dostępu do zintegrowanych usług społecznych. CUS miało realizować zadania, o których mowa w art. 13 ustawy, usługi społeczne wykonywane dotychczas przez M-GOPS oraz działania z zakresu: wspierania rodziny; systemu pieczy zastępczej; pomocy społecznej; promocji i ochrony zdrowia; wspierania osób niepełnosprawnych; przeciwdziałania bezrobociu; pobudzania aktywności obywatelskiej; reintegracji zawodowej i społecznej; mieszkalnictwa¹⁷. Statut określał, że Centrum mogło inicjować i organizować także inne usługi i działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, których celem była deinstytucjonalizacja, utrzymanie lub poprawa ich samodzielnego funkcjonowania oraz zapewnienie im kontaktu z otoczeniem. Mogło również organizować różnorodne formy wsparcia dla rodzin i opiekunów sprawujących opiekę nad powyższymi osobami. CUS miało współpracować w szczególności z organami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zajmującymi się świadczeniem usług społecznych. Działalnością Centrum miał kierować Dyrektor, przy czym w ramach struktury organizacyjnej CUS wyodrębniono: Zespół do spraw Organizowania Usług Społecznych, w skład którego wchodził Organizator Usług Społecznych oraz Koordynatorzy Indywidualnych Planów Usług Społecznych; Zespół do spraw realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, w którego skład wchodził Organizator Pomocy Społecznej, specjaliści z zakresu pracy socjalnej, pracy z rodziną oraz inni specjaliści realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej, w tym w zakresie integracji społecznej; Stanowisko Organizatora Społeczności Lokalnej.

(akta kontroli str. 6-12)

Podjętą przez Radę Miejską m.in. na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy o CUS, uchwałą nr XXXV/405/21 z 26 maja 2021 r., przyjęty został Program Usług Społecznych w Gminie, który w szczególności określał: jego nazwę i cel; okres realizacji; opis potrzeb uzasadniających jego realizację; określenie usług społecznych oferowanych w Programie oraz ich priorytetowych odbiorców; warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z powyższych usług, jak również dane niezbędne

¹⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, ze zm.

¹⁷ Na podstawie zmiany Statutu CUS, dokonanej uchwałą Rady Miejskiej Nr LV/583/22 z 26 października 2022 r.

do kwalifikowania takich osób; organizację Programu, w tym etapy jego realizacji; sposób monitorowania i oceny Programu oraz mierniki efektywności jego realizacji; budżet Programu oraz źródła jego finansowania. PUS miał być realizowany w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych – nowa jakość polityki społecznej w Gminie Rawicz”, w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 września 2023 r., przy czym oferowane w Projekcie usługi społeczne miały być nieodpłatne. Po zakończeniu Projektu tego rodzaju usługi miały być kontynuowane co najmniej przez trzy lata, natomiast celem zabezpieczenia środków na ich realizację, przewidziano wprowadzenie opłat za określone usługi. Realizacja założeń PUS była wynikiem przeprowadzonej ww. Diagnozy potrzeb i potencjału w zakresie usług społecznych na terenie Gminy. Jako głównych i jednocześnie priorytetowych odbiorców usług wskazano osoby starsze (powyżej 60 roku życia), rodziny z dziećmi do piątego roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, dzieci powyżej piątego roku życia i młodzież, rodziny i opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, jak również osoby bezrobotne. Do realizacji przyjęto nowe, dotychczas nieświadczone przez M-GOPS następujące usługi społeczne (wchodzące w zakres interwencji z POWER) adresowane do priorytetowych grup odbiorców, z zakresu:

- wspierania rodziny, obejmujące usługi dotyczące wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz wsparcia osób starszych, realizowane poprzez Lokalny Klub Rodzinny¹⁸, Akademię Dzieci i Młodzieży¹⁹ oraz Klub Aktywności Lokalnej²⁰,
- wspierania osób niepełnosprawnych, obejmujące usługi dotyczące wsparcia osób z niepełnosprawnościami, opiekunów faktycznych oraz osób starszych, realizowane poprzez Klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi²¹, Kuźnię Wiedzy²², szkolenia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami i wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania²³ oraz szkolenie dla seniorów z metod pracy z dziećmi z niepełnosprawnością²⁴,
- pobudzania aktywności obywatelskiej, obejmujące usługi dotyczące wsparcia osób starszych, realizowane poprzez Punkt Edukacji Obywatelskiej²⁵ oraz Akademię Życia²⁶,
- reintegracji zawodowej i społecznej, obejmujące usługi dotyczące reintegracji społeczno-zawodowej, realizowane poprzez Klub Integracji Społecznej²⁷.

(akta kontroli str. 640-661)

W okresie objętym kontrolą Centrum realizowało następujące usługi społeczne przyjęte w PUS:

- a) „Lokalny Klub Rodzinny” – usługa realizowana od 1 sierpnia 2021 r. dla rodzin z dziećmi do piątego roku życia, z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, polegająca na prowadzeniu zajęć edukacyjno-

¹⁸ Odbiorcy usługi: rodziny z dziećmi do piątego roku życia.

¹⁹ Dzieci i młodzież.

²⁰ Rodziny z dziećmi do piątego roku życia.

²¹ Osoby z niepełnosprawnościami.

²² Mieszkańcy Gminy, w szczególności osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze.

²³ Opiekunowie osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych.

²⁴ Osoby starsze.

²⁵ Mieszkańcy Gminy, w szczególności osoby starsze oraz dzieci i młodzież.

²⁶ Osoby starsze.

²⁷ Osoby bezrobotne, w tym osoby z uzależnieniami i doświadczające przemocy.

rozwojowych, konsultacji specjalistycznych i wydarzeń kulturalno-edukacyjnych²⁸;

- b) „Akademia Dzieci i Młodzieży” – realizowana od 1 sierpnia 2021 r. dla dzieci i młodzieży, z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, polegająca na prowadzeniu warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, grupy dla rodziców oraz wydarzeń integracyjnych²⁹;
- c) „Klub Aktywności Lokalnej” – działanie z zakresu wspierania rodziny realizowane od 1 sierpnia 2021 r. dla rodzin z dziećmi do piątego roku życia oraz osób starszych, polegające na prowadzeniu warsztatów tematycznych i organizowaniu inicjatyw społecznych³⁰,
- d) „Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi” – realizowana od 1 września 2021 r. dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych, polegająca na prowadzeniu warsztatów tematycznych, grupy wsparcia dla osób chorych na schizofrenię, poradnictwa psychologicznego oraz organizowaniu wydarzeń kulturalnych³¹;
- e) „Punkt Edukacji Obywatelskiej” – działanie z zakresu pobudzania aktywności obywatelskiej realizowane od 1 sierpnia 2021 r., polegające na prowadzeniu warsztatów edukacyjnych³², którego odbiorcami są mieszkańcy Gminy, w szczególności osoby starsze oraz dzieci i młodzież;
- f) „Akademia Życia” – usługa z zakresu pobudzania aktywności obywatelskiej realizowana od 1 sierpnia 2021 r., polegająca na prowadzeniu warsztatów tematycznych w tym z zakresu zdrowego stylu życia, języków obcych oraz organizacji wydarzeń kulturalnych dla osób starszych³³;
- g) „Klub Integracji Społecznej” - usługa z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej oraz przeciwdziałania bezrobociu realizowana od 13 października 2021 r., polegająca na prowadzeniu doradztwa zawodowego, poradnictwa psychologicznego i wsparcia terapeutycznego³⁴, adresowana do osób bezrobotnych, w tym osób z uzależnieniami i doświadczających przemocy;
- h) „Szkolenia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania” – działanie z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych, polegające na prowadzeniu od 13 lipca 2021 r. szkolenia dla opiekunów wskazanych wyżej osób, z zakresu codziennej opieki nad nimi, diety, karmienia, podstaw psychologii

²⁸ 2021: liczba korzystających – 93 osoby (141 spotkań dla rodzin z małymi dziećmi, 54 konsultacje specjalistyczne); 2022: liczba korzystających – 149 osób (273 spotkań dla rodzin z małymi dziećmi, 26 konsultacji specjalistycznych).

²⁹ 2021: liczba korzystających – 15 osób (19 warsztatów oraz pięć wydarzeń integracyjnych dla dzieci i młodzieży, pięć spotkań dla rodziców/opiekunów); 2022: liczba korzystających – 22 osoby (47 warsztatów oraz pięć wydarzeń integracyjnych dla dzieci i młodzieży, 12 spotkań dla rodziców/opiekunów).

³⁰ 2021: liczba korzystających – 20 osób (20 warsztatów tematycznych oraz sześć inicjatyw społecznych); 2022: liczba korzystających – 24 osoby (48 warsztatów tematycznych i dziewięć wydarzeń integracyjnych).

³¹ 2021: liczba osób objętych wsparciem – dziewięć (16 warsztatów tematycznych, cztery spotkania grup wsparcia, trzy wydarzenia kulturalne, cztery spotkania poradnictwa psychologicznego); 2022: liczba osób objętych wsparciem – 16 (48 warsztatów tematycznych, 24 spotkania grup wsparcia, dziewięć wydarzeń kulturalnych, 24 dni konsultacji psychologicznych).

³² 2021: liczba korzystających – 23 osoby (15 przeprowadzonych warsztatów); 2022: liczba korzystających – 55 osób (35 przeprowadzonych warsztatów).

³³ 2021: liczba korzystających – 31 osób (13 przeprowadzonych warsztatów integracyjnych i poznawczych, 11 warsztatów twórczych, 10 warsztatów języka obcego, 10 warsztatów zdrowego stylu życia); 2022: liczba korzystających – 35 osób (24 przeprowadzone warsztaty integracyjne i poznawcze, 24 warsztaty twórcze, 24 warsztaty języka obcego, 24 warsztaty zdrowego stylu życia, pięć wydarzeń integracyjnych).

³⁴ 2021: liczba korzystających – siedem osób (95 porad); 2022: liczba korzystających – 17 osób (201 porad i konsultacji psychologiczno-terapeutycznych, pięć osób podjęło zatrudnienie).

opieki nad osobami niesamodzielnymi/niepełnosprawnymi, jak również sposobów efektywnej komunikacji z pacjentem oraz pierwszej pomocy³⁵;

- i) „Szkolenie dla seniorów z metod pracy z dziećmi z niepełnosprawnością” – realizowane z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych w okresie od 13 lipca do 31 sierpnia 2021 r., polegające na przeprowadzeniu szkolenia dla osób starszych – wolontariuszy, w zakresie wzmocnienia wiedzy i kompetencji oraz nabycia nowej wiedzy i umiejętności w pracy z dziećmi z niepełnosprawnością w tym intelektualną³⁶;
- j) „Kuźnia Wiedzy” – działanie wspierające uruchomione od 1 kwietnia 2021 r., realizowane w formie wolontariatu, samopomocy, projektów socjalnych, kampanii edukacyjnych, adresowanych do mieszkańców Gminy, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci oraz osób starszych.

Poza opisanymi wyżej działaniami realizowanymi przez CUS w ramach Programu, usługi społeczne świadczone w badanym okresie przez Centrum ponadto w zakresie:

- a) Pomoc społeczna: „Opaska Życia” – zapewnienie seniorom dostępu do systemu teleopieki w formie opaski monitorującej czynności życiowe (od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., planowane do realizacji na rok 2023 r.); „Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze” - realizacja usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem (od 1 kwietnia 2021 r.); „Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi” - realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych tj. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem (od 1 kwietnia 2021 r.); „Specjalistyczna usługa opiekuńcza fizjoterapeuty w miejscu zamieszkania” - świadczenie przez fizjoterapeutów rehabilitacji w miejscu zamieszkania osoby starszej, osoby z niepełnosprawnościami (od 1 kwietnia 2022 r.); „Dzienny Dom Pomocy Społecznej” - realizacja dla osób starszych, w tym z niepełnosprawnościami m.in.: terapii Biofeedback, terapii Snoezelen, poradnictwa psychologicznego, rehabilitacji, zajęć kulinarnych, rękodzielniczych (od 1 kwietnia 2021 r.); „Projekt socjalny – Plan na lepsze jutro” – prowadzenie dla mieszkańców Gminy warsztatów, poradnictwa psychologicznego i szkoleń oraz pracy socjalnej (od 1 września 2021 r.); „Praca socjalna” – prowadzenie pracy socjalnej dla mieszkańców Gminy, m.in. w oparciu o kontrakt i projekt socjalny (od 1 kwietnia 2021 r.);
- b) Wspieranie rodziny: „Bezpłatna wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego dla mieszkańców Gminy Rawicz” - bezpłatne użyczenie sprzętu specjalistycznego i pomocy medycznych dla osób powyżej 60 roku życia i osób z niepełnosprawnościami (od 1.04.2022 r.); „Kluby Seniora na terenach wiejskich” – organizacja i prowadzenie zajęć z zakresu m.in.: edukacji zdrowotnej, rehabilitacji, kultury, warsztatów kulinarnych oraz organizacji spotkań integracyjnych (od 1 kwietnia 2022 r.); „Majster dla Seniora” - wsparcie seniorów poprzez świadczenie bezpłatnych usług naprawczych, niewymagających dużych nakładów finansowych - drobne naprawy niewymagające specjalnych uprawnień technicznych (od 1 kwietnia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r., w toku przygotowania do realizacji na rok

³⁵ W latach 2021 i 2022 objęto takimi szkoleniami odpowiednio trzy i siedem osób.

³⁶ W 2021 r. szkolenie zorganizowano dla 10 seniorów, którzy w 2022 r. przeprowadzili 45 zajęć dla dzieci z niepełnosprawnościami.

- 2023); „Punkt Wsparcia Seniora” - inicjowanie, ukierunkowywanie oraz koordynacja ogółu działań wynikających z Gminnego Programu Polityki Senioralnej, jak również aktywizowanie osób starszych do różnorodnej działalności (od 1 kwietnia 2021 r.); „Placówka Wsparcia Dziennego” - organizowanie i prowadzenie dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz rodziców i opiekunów zajęć w formie specjalistyczno-opiekuńczej m.in.: zajęcia sportowe, zajęcia z logopedą, terapia Biofeedback, terapia Snoezelen, pomoc w odrabianiu lekcji, wsparcie psychologa (od 1 lipca 2021 r.);
- c) Wspieranie osób niepełnosprawnych: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - wsparcie osoby niepełnosprawnej przez asystenta m.in. w czynnościach samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemieszczaniu, podejmowaniu aktywności życiowej (od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., od 1 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., w toku przygotowania do dalszej realizacji); „Opieka Wychnieniowa” - wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi poprzez zapewnienie m.in. usług opiekuńczych, wsparcia specjalistów (od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., od 1 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., w toku przygotowania do dalszej realizacji); „Grupa samopomocowa rodziców dzieci z niepełnosprawnościami” - prowadzenie zajęć i wsparcia specjalistycznego (od 1 października 2022 r.);
- d) Promocja i ochrona zdrowia: „Program profilaktyczny – Wspieramy i wzmacniamy nasze rodziny” – zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich rodzicom i opiekunów kompleksowego wsparcia specjalistów tj. psycholog, terapeuta uzależnień, instruktor zajęć sportowych, szkoła dla rodziców, psychoterapia (od 1 czerwca 2022 r.); „Program profilaktyki zdrowego stylu życia dla seniorów” – prowadzenie konsultacji indywidualnych ze specjalistami, warsztatów kreatywnych, kampanii edukacyjnych (od 1 lipca 2022 r.); „Program profilaktyczny dla kobiet w ciąży i kobiet w wieku rozrodczym” - prowadzenie konsultacji indywidualnych ze specjalistami, warsztatów kreatywnych, kampanii edukacyjnych (od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., w toku przygotowania do dalszej realizacji na rok 2023 r.); „Grupa terapeutyczna dla osób DDA” - prowadzenie warsztatów, terapii i szkoleń dla dorosłych dzieci alkoholików (od 1 lutego 2022 r.); „Grupa terapeutyczna dla osób współuzależnionych” - prowadzenie warsztatów, terapii i szkoleń (od 1 lutego 2022 r.); „Punkt Profilaktyki i Ochrony Zdrowia Psychicznego” - realizacja bezpłatnych konsultacji psychiatry, psychologa ds. uzależnień, psychologa, prawnika dla mieszkańców Gminy, w szczególności osób dotkniętych problemem uzależnień (od 2 stycznia 2023 r.);
- e) Pobudzanie aktywności obywatelskiej: „Punkt Wsparcia Ekonomii Społecznej” - promocja działań NGO, wzmacnianie potencjału NGO, udzielanie wsparcia merytorycznego w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych (od 1 kwietnia 2021 r.);
- f) Mieszkalnictwo: „Mieszkania wspomagane oraz mieszkania chronione” – działania w zakresie mieszkalnictwa, wspierające osoby starsze i z niepełnosprawnościami (uchwała Rady Miejskiej Nr LVI/603/22 z 23 listopada 2022 r. regulująca odpłatność za pobyt, planowana do realizacji

w roku 2023, w toku opracowywanie dokumentacji rekrutacji, regulaminów, umów najmu).

(akta kontroli str. 758-763, 802-881, 1030-1033,
939-944, 1103-1105, 1130-1132, 1186-1187, 1277-1283)

W okresie od 1 kwietnia 2021 r. do 30 września 2022 r. w CUS opracowano łącznie 35 indywidualnych planów usług społecznych³⁷, z których 12 zostało w ww. okresie zrealizowanych, 17 było w trakcie realizacji, natomiast sześć zostało przerwanych przed terminem na jaki je opracowano³⁸. Przeprowadzone w toku kontroli badanie pięciu zrealizowanych IPUS³⁹ wykazało m.in., że każdorazowo prowadzone były rozpoznania indywidualnych potrzeb osób zainteresowanych, zakończonych opracowaniem IPUS, zatwierdzonych przez Dyrektora. Realizacja planów była m.in. monitorowana przez koordynatorów IPUS, dokonujących jednocześnie opisów przebiegu i rezultatów IPUS, które każdorazowo podsumowywał Organizator Usług Społecznych. Zagadnienia dot. terminowości sporządzania IPUS oraz dokumentowania czynności w zakresie ich opracowywania, opisane zostały niżej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 743-757)

3. Zarządzeniem Dyrektora⁴⁰ przyjęty został Plan zorganizowania społeczności lokalnej w Gminie na lata 2021-2023. Dokument obejmował m.in.: diagnozę potrzeb Gminy w odniesieniu do wniosków i rekomendacji; analizę SWOT⁴¹ społeczności lokalnej; cel główny oraz cele szczegółowe; priorytetowych odbiorców i głównych realizatorów; działania oraz narzędzia wspierające wdrażanie planu; monitorowanie; sposoby finansowania oraz zakres zadań organizatora społeczności lokalnej. W przedstawionym m.in. w Planie opisie diagnozy potrzeb, w zakresie wskazania priorytetowych odbiorców i realizatorów zadań, jak również poszczególnych działań, realizatorów i produktów, podzielonym na dwa obszary, tj. współpracy i samoorganizacji, uwzględniono potrzeby i potencjał, wskazane w opracowanej wcześniej dla Gminy diagnozie. Obszar współpracy, jak wskazano, koncentrował się będzie m.in. na wdrażaniu celów szczegółowych w zakresie budowania sieci współpracy osób, instytucji, grup na rzecz wsparcia usług społecznych wdrażanych przez CUS. Obszar samoorganizacji kierowano na działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oparte o model pracy odpowiadającej na potrzeby i oczekiwania grup priorytetowych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów ludzkich i instytucjonalnych oraz zwiększeniu zaangażowania wolontariatu, samopomocy mieszkańców i wsparcia sąsiedzkiego w ramach działań wspierających. Przedstawione działania i produkty, skoncentrowane na potrzeby zidentyfikowanych w diagnozie odbiorców priorytetowych odniesiono do: seniorów; młodzieży, rodzin z dziećmi do lat pięciu, osób z niepełnosprawnościami, osób z uzależnieniami i doświadczających przemocy oraz rodzin i opiekunów osób zależnych i uzależnionych, a także mieszkańców Gminy. Ujęty w Planie harmonogram wskazywał m.in. poszczególne obszary współpracy, działań na rzecz wskazanych odbiorców wraz z planowanymi, odrębnie na lata 2021, 2022 i 2023 produktami. Sporządzono ponadto Mapę zasobów i potrzeb społeczności Lokalnej Gminy,

³⁷ Dalej: IPUS.

³⁸ Z powodu podjęcia pracy przez cztery osoby oraz dwóch rezygnacji.

³⁹ Nieodpłatne usługi społeczne z zakresu: reintegracji zawodowej i społecznej w Klubie Integracji Społecznej; wspierania osób starszych i pobudzania aktywności obywatelskiej w Akademii Życia i Punkcie Edukacji Obywatelskiej.

⁴⁰ Nr I.0121.16.2021 z 1 kwietnia 2021 r.

⁴¹ Popularna technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia).

opisującą jej charakterystykę, zasoby o charakterze materialnym i instytucjonalnym, zasoby ludzkie, potrzeby i problemy mieszkańców oraz potencjał gminnej społeczności lokalnej. W sprawozdaniu rocznym z realizacji ww. Planu w 2021 r. wskazano m.in.: odbiorców działań, zagadnienia z zakresu zrealizowanej współpracy i promocji, wykonanych działań w obszarach współpracy i samoorganizacji, jak również zastosowanych narzędzi wspierających. W obszarze współpracy wskazano działania i produkty podejmowane na rzecz sieci liderów wspierających CUS oraz partnerstwa na rzecz integracji i wspierania rozwoju wspólnoty samorządowej Gminy. Działania i produkty z obszaru samoorganizacji odnosiły się do seniorów, młodzieży, rodzin z dziećmi do lat pięciu, osób niepełnosprawnych, osób z uzależnieniami i doświadczających przemocy oraz rodzin i opiekunów osób zależnych i uzależnionych, jak również przedsięwzięć podejmowanych na rzecz mieszkańców. Zagadnienia dot. braku realizacji do czasu nin. kontroli niektórych założeń Planu, opisane zostały niżej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 539-627)

4. W Centrum opracowano i wdrożono standardy jakości usług społecznych, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 7 ustawy o CUS. Zarządzeniami Dyrektora⁴² z 2 czerwca 2021 r. wprowadzono standardy następujących usług społecznych: Akademia Dzieci i Młodzieży; Klub Aktywności Lokalnej, Klub Samopomocy; Lokalny Klub Rodzinny; Akademia Życia; Punkt Edukacji Obywatelskiej⁴³. W dniu 1 lipca 2021 r. Dyrektor wdrożyła standardy: Klubu Integracji Społecznej; Szkolenia dla osób starszych z metod pracy z dziećmi z niepełnosprawnością; Szkolenia dla opiekunów osób niepełnosprawnych i osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu⁴⁴. Badanie przez NIK określonych w standardach warunków dotyczących realizacji usług w zakresie: Akademii Życia, Punktu Edukacji Obywatelskiej oraz Klubu Integracji Społecznej, w odniesieniu do wymogów wobec wykonawców, specjalistów oraz sprawozdawania realizowanych zadań, wykazało spełnienie wymogów określonych w standardach tych usług.

(akta kontroli str. 144, 640-661, 807-812, 816-821, 825-831,
836-842, 847-870, 874-878, 939-944, 968-1129)

5. W Centrum gromadzono, aktualizowano oraz udostępniano informacje o usługach społecznych i działaniach wspierających na obszarze Gminy przy wykorzystaniu różnych metod i źródeł. Na stronie internetowej CUS na bieżąco zamieszczano informacje o dostępie do takich usług i działań, w tym m.in. harmonogramy ich wykonania, jak również informacje dotyczące realizacji tego rodzaju przedsięwzięć⁴⁵. Strona internetowa Centrum posiadała na bieżąco aktualizowaną bazę usług społecznych Gminy, a jednocześnie na prowadzonym portalu społecznościowym CUS zamieszczano aktualne informacje o ww. usługach oraz realizowanych działaniach wspierających. Mieszkańców Gminy informowano o takich usługach i działaniach także podczas spotkań z pracownikami Centrum, tj. Organizatorem Usług Społecznych, koordynatorami IPUS oraz Organizatorem Społeczności Lokalnej. W siedzibie Centrum oraz innych podmiotów świadczących

⁴² W okresie od 1 kwietnia 2021 r. do 5 kwietnia 2022 r. Dyrektor wykonywała jednocześnie zadania Organizatora Usług Społecznych CUS (Zastępca Dyrektora CUS - Organizator Usług Społecznych w okresie od 1 kwietnia 2021 r. do 5 kwietnia 2022 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim, urlopie macierzyńskim i rodzicielskim).

⁴³ Zarządzenia odpowiednio Nr: I.0121.19.2021; I.0121.21.2021; I.0121.22.2021; I.0121.23.2021; I.0121.20.2021; I.0121.24.2021.

⁴⁴ Zarządzenia odpowiednio Nr: I.0121.30.2021; I.0121.27.2021; I.0121.28.2021.

⁴⁵ Strona internetowa CUS była kontynuacją strony M-GOPS.

usługi społeczne w Gminie⁴⁶, dostępne były ulotki, plakaty informujące o realizacji przedmiotowych zadań, promowano je także w lokalnych mediach.

(akta kontroli str. 662-698, 758-763, 766-800)

6. Dnia 31 marca 2022 r. Dyrektor przekazała Przewodniczącemu Rady Miejskiej sprawozdanie Centrum za rok 2021 r.⁴⁷. Wraz ze sprawozdaniem przekazano podsumowanie działań Dziennego Domu Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego w Rawiczu oraz Lokalnego Centrum Wolontariatu przy CUS. Informacje o sposobie realizacji badanych zadań CUS za 2021 r., były zgodne z ustaleniami dotyczącymi tego okresu dokonanyymi w toku kontroli NIK.

(akta kontroli str. 1191-1249)

7. Centrum zapewniło w okresie objętym kontrolą obsadę stanowisk wskazanych w art. 28, 30, 31 ust. 2 i 33 ustawy o CUS, tj. organizatora usług społecznych⁴⁸, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych⁴⁹, organizatora pomocy społecznej⁵⁰ oraz organizatora społeczności lokalnej⁵¹. Wszystkie zatrudnione i wykonujące obowiązki na tych stanowiskach osoby (łącznie sześć) spełniały wymagania dotyczące zatrudnienia na tych stanowiskach określone w ww. przepisach ustawy.

(akta kontroli str. 70-144)

8. W latach 2020 (od 1 października), 2021 i 2022 (do 31 grudnia) CUS wydatkował ze środków uzyskanych w ramach projektu odpowiednio: 116,8 tys. zł⁵², 370,7 tys. zł⁵³ oraz 293,9 tys. zł⁵⁴. W okresie od 1 października 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. wydatkowano ze środków Projektu łącznie na: wynagrodzenia osobowe pracowników wraz pochodnymi 586,4 tys. zł; zakup: materiałów i wyposażenia 23,4 tys. zł⁵⁵, usług remontowych 99,8 tys. zł, usług pozostałych 32,2 tys. zł, usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii 36,0 tys. zł; szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej 3,6 tys. zł. Koszty utworzenia i funkcjonowania CUS, pokryte ze środków ww. projektu, nie uwzględniały wydatków na wynagrodzenia Dyrektora oraz Zastępcy Dyrektora - Organizatora Pomocy Społecznej, które finansowano z budżetu Gminy⁵⁶. Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, że zgodnie z regulaminem konkursu „Wsparcie tworzenia centrów usług społecznych

⁴⁶ M.in. placówki oświatowe, przychodnie, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Rawicka Biblioteka Publiczna, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rawiczu.

⁴⁷ Przedstawione na sesji Rady Miejskiej 28 września 2022 r.

⁴⁸ Zastępca Dyrektora Organizator usług społecznych: pracownik zatrudniony na tym stanowisku od 1 kwietnia 2021 r. (w okresie od 1 kwietnia 2021 r. do 5 kwietnia 2022 r. przebywał na zwolnieniu chorobowym, urlopie macierzyńskim i rodzicielskim).

⁴⁹ Na takim stanowisku zatrudniono dwóch pracowników od 1 kwietnia 2021 r.

⁵⁰ Zastępca Dyrektora Organizator Pomocy Społecznej: pracownik zatrudniony od 1 kwietnia 2021 r. do 31 lipca 2021 r. (nie wykonywał tych zadań – urlop wypoczynkowy, zwolnienie chorobowe, zwolniony ze świadczenia pracy), następny pracownik zatrudniony od 1 września 2021 r..

⁵¹ Na ww. stanowisku zatrudniono dwóch pracowników: pracownik zatrudniony od 1 kwietnia 2021 r. (od 1 marca 2022 r. przebywał na zwolnieniu chorobowym, urlopie macierzyńskim i rodzicielskim) oraz pracownik zatrudniony od 1 lipca 2021 r..

⁵² Wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z pochodnymi; zakup materiałów i wyposażenia; zakup usług pozostałych; zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii; szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej.

⁵³ Wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z pochodnymi; zakup materiałów i wyposażenia; zakup usług remontowych; zakup usług pozostałych; zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii; szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej.

⁵⁴ Wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z pochodnymi.

⁵⁵ Ze środków CUS wydatkowano dodatkowo w tej pozycji wydatków kwotę 4,9 tys. zł, w związku z nieprzewidywanym (w wyniku sytuacji epidemiologicznej) wzrostem cen rynkowych czterech zakupionych laptopów dla kadry CUS, których zakup w niższych cenach zaplanowano w Projekcie.

⁵⁶ W latach 2021 i 2022 odpowiednio w kwotach 177,6 tys. zł oraz 207,8 tys. zł – w pozycjach na ogólnych listach płac pracowników CUS.

i rozwój dostarczanych przez nie usług⁵⁷, wydatki kwalifikowalne w ramach realizacji Projektu obejmowały tylko wynagrodzenia organizatora usług społecznych, organizatora społeczności lokalnej oraz koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych, tj. nowych stanowisk związanych z utworzeniem CUS.

(akta kontroli str. 1188, 1285)

Szczegółowemu badaniu poddano prawidłowość udzielania przez M-GOPS zamówień publicznych dotyczących: przeprowadzenia diagnozy potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie Gminy (wydatek w kwocie 19,5 tys. zł); organizacji i przeprowadzenia szkoleń grupowych oraz doradztwa indywidualnego dla pracowników uczestniczących w projekcie „Centrum Usług Społecznych – nowa jakość polityki społecznej w Gminie Rawicz” (39,6 tys. zł); zakupu z dostawą i montażem mebli (17,9 tys. zł). Badania wykazały, że zamówień tych dokonano z zachowaniem zasad konkurencyjności⁵⁸ oraz trybu wynikającego z zawartej umowy POWR.02.08.00-00-0052/20-00⁵⁹, a także wytycznych Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 22 sierpnia 2019 r.⁶⁰. Zagadnienia dot. sposobu dokumentowania badanych postępowań o udzielenie ww. zamówień publicznych, opisane zostały niżej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 699-742)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Jeden z 35 sporządzonych w Centrum w badanym okresie indywidualnych planów usług społecznych opracowano 16 dni⁶¹ po upływie 30-dniowego terminu liczonego od dnia wystąpienia z wnioskiem o korzystanie z usług społecznych⁶², o którym mowa w art. 40 ustawy o CUS.

Dyrektor wyjaśniła, że *nie było możliwości opracowania IPUS w wymaganym terminie, z uwagi na prowadzone postępowanie mające na celu wyłonienie wykonawcy realizującego usługę społeczną Klub Integracji Społecznej*⁶³,

(akta kontroli str. 747-757, 939-944)

NIK wskazuje, że ustawodawca nie przewidział wyjątków od obowiązku dochowania ww. 30-dniowego terminu. Co za tym idzie, również – zaistniałe i leżące po stronie CUS – przyczyny organizacyjne, nie mogą uzasadnić przedmiotowego opóźnienia.

2. W czterech indywidualnych planach usług społecznych⁶⁴ nierzetelnie udokumentowano daty rozpoznania indywidualnych potrzeb przez Koordynatorów IPUS, wpisując daty późniejsze niż daty zawarcia z tymi osobami umów w przedmiocie korzystania z wnioskowanych i przyznaných usług społecznych. W świetle treści 37 ust. 1 w zw. z art. 35 ustawy o CUS, rozpoznanie indywidualnych potrzeb poprzedza zakwalifikowanie wnioskodawców zainteresowanych korzystaniem z usług społecznych.

⁵⁷ Nr POWR.02.08.00-IP.03-00-001/20.

⁵⁸ Wyboru najkorzystniejszych ofert, składanych zgodnie z wymogami zapytań ofertowych.

⁵⁹ Umowa o dofinansowanie projektu w ramach POWER nr POWR.02.08.00-00-0052/20-00 z dnia 26 listopada 2020 r.

⁶⁰ Wytyczne Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 22 sierpnia 2019 r. w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020

⁶¹ 4 października 2021 r.

⁶² 19 sierpnia 2021 r.

⁶³ Z którym umowa została podpisana 13 października 2021 r.

⁶⁴ Opracowanych dla A.R.; Z.E.; C.C.; T.P.

Dyrektor wyjaśniła, że *rozpoznanie przez Koordynatorów IPUS indywidualnych potrzeb w zakresie usług społecznych wyżej wskazanych osób następowало w dniu złożenia przez nich wniosków o zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych, przy czym w indywidualnych planach usług społecznych omyłkowo wskazano daty rozpoznania potrzeb tych osób.*

(akta kontroli str. 747-757, 939-944)

3. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych⁶⁵ NIK nie sporządzono następujących opracowań ujętych w harmonogramie działań Planu organizowania społeczności lokalnej w Gminie na lata 2021-2023⁶⁶:

- jednego rocznego planu operacyjnego działań we współpracy z liderami (lata 2022-2023); Obszar współpracy - sieć liderów wspierających CUS; Działanie: coroczne plany operacyjne wdrażania planu organizowania społeczności lokalnej wypracowane we współpracy z liderami lokalnymi;
- dwóch rocznych planów operacyjnych (lata 2021-2022); Obszar współpracy - partnerstwo lokalne; Działanie: wypracowanie rocznych planów operacyjnych partnerstwa⁶⁷;
- dwóch rocznych planów operacyjnych (lata 2021-2022); Obszar samoorganizacji - działania na rzecz seniorów; Działanie: Wypracowanie rocznego programu zajęć dla seniorów realizowanych w ramach Punktu Wsparcia Seniora przez lokalne organizacje pozarządowe⁶⁸.

Ponadto w Sprawozdaniu rocznym z realizacji planu organizowania społeczności lokalnej za 2021 r.⁶⁹, niezetelnie poinformowano o sporządzeniu jednego rocznego planu operacyjnego partnerstwa⁷⁰ oraz jednego rocznego planu zajęć dla seniorów⁷¹, co w rzeczywistości nie miało miejsca.

Dyrektor wyjaśniła, że *w toku realizacji przyjętego Planu zdiagnozowano, iż na potrzeby mieszkańców Gminy, w tym liderów lokalnych, wskazane jest opracowywanie comiesięcznych harmonogramów działań wspierających, które są bardziej czytelne dla mieszkańców niż roczne plany operacyjne. Założone roczne plany operacyjne, ze względu na dużą ilość organizowanych działań wspierających i zmieniającą się sytuację społeczną mieszkańców byłyby stale aktualizowane i nie odpowiadałyby na potrzeby naszej społeczności. W związku z powyższym zamiast rocznych planów operacyjnych sporządzane były comiesięczne harmonogramy realizacji działań wspierających publikowane na stronie internetowej CUS i portalu społecznościowym. Dyrektor dodała, że w 2023 roku planowana jest aktualizacja zapisów Planu w ww. zakresie, tj. zamiast rocznych planów operacyjnych opracowywane będą miesięczne harmonogramy. Ujęcie wskazanych wyżej rocznych planów w sprawozdaniu z realizacji Planu Organizowania Społeczności Lokalnej za 2021 r., wyjaśniająca uzasadniła omyłkowym ich wskazaniem przez Organizatora Społeczności Lokalnej w tym dokumencie.*

Nie negując częściowej racjonalności przedstawionej argumentacji, NIK wskazuje, że ustawodawca nie przewidział wyjątków od ujętego w art. 20 ust. 2 ustawy o CUS

⁶⁵ 13 stycznia 2023 r.

⁶⁶ Stanowiącym załącznik Nr 1A przedmiotowego Planu (str. 40-43).

⁶⁷ Pomimo wskazania opracowania takich planów w Sprawozdaniu rocznym z realizacji Planu organizowania społeczności lokalnej za 2021 r.

⁶⁸ Pomimo wskazania opracowania takich planów w Sprawozdaniu rocznym z realizacji Planu organizowania społeczności lokalnej za 2021 r.

⁶⁹ Opracowanym przez Organizatora Społeczności Lokalnej CUS, Punkt 3. Cele, działania oraz harmonogram – rok 2021.

⁷⁰ W Obszarze Współpracy.

⁷¹ W Obszarze Samoorganizacji.

obowiązku aktualizacji ww. planu w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych i działań wspierających. NIK zauważa ponadto, że treść informacji ujętych w sporządzanych sprawozdaniach z wykonania takiego planu, powinna być zgodna z faktycznie realizowanymi w jego obszarze działaniami.

(akta kontroli str. 539-639, 939-944)

4. Sporządzone w toku objętych szczegółowym badaniem zamówień publicznych⁷² protokoły zapytań ofertowych (zatwierdzonych przez Dyrektora MGOPS) oraz z postępowań o udzielenie zamówienia (podpisanych wyłącznie przez pracownika MGOPS i niezatwierdzonych przez Dyrektora MGOPS), nie zawierały informacji dotyczących wartości (daty, równowartości) oszacowania zamówienia oraz osób prowadzących postępowanie o udzielenie tego zamówienia. Naruszało to wymogi określone w § 7 ust. 1 i 2 oraz załączniku Nr 1 regulaminu zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych polskich równowartości kwoty 30 000 euro, przyjętego zarządzeniem Dyrektora Ośrodka nr MGOPS.I.0110.4a.2014 z 16 kwietnia 2014 r.

Dyrektor wyjaśniła, że *było to wynikiem omyłki*.

W toku kontroli⁷³ sporządzono protokoły zawierające wymagane dane.

(akta kontroli str. 699-742, 939-944, 1183-1185, 1250-1256)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

- Wnioski
- 1) terminowego sporządzania indywidualnych planów usług społecznych oraz rzetelnego dokumentowania czynności realizowanych przy przyznawaniu takich usług;
 - 2) zgodności podejmowanych działań z założeniami Planu organizowania społeczności lokalnej Gminy Rawicz oraz rzetelnego sprawozdawania realizacji Planu.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁷² Dotyczących: przeprowadzenia diagnozy potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie Gminy (wydatek w kwocie 19,5 tys. zł); organizacji i przeprowadzenia szkoleń grupowych oraz doradztwa indywidualnego dla pracowników uczestniczących w projekcie „Centrum Usług Społecznych – nowa jakość polityki społecznej w Gminie Rawicz” (39,6 tys. zł); zakupu z dostawą i montażem mebli (17,9 tys. zł).

⁷³ 28 grudnia 2022 r.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 27 stycznia 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Marek Rozwalka
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. wicedyrektora

.....
Podpis

.....
Podpis